

Кам'янець – Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ПОЕТИКА КОМІЧНОГО І ТРАГІЧНОГО В
ДРАМАТУРГІЇ ОСКАРА ВАЙЛЬДА (на матеріалі п'єс «Як важливо
бути серйозним», «Ідеальний чоловік», «Соломія»)»**

Виконала: студентка 2 курсу
групи Ang1-M18
спеціальності 014 Середня освіта
Мова і література (англійська)*

Мищишина Вікторія Олександрівна

Керівник: Лаврова А.О., кандидат
філологічних наук, доцент кафедри
германських мов і зарубіжної літератури

Рецензент: Рарицький О.А., доктор
філологічних наук, доцент, зав кафедри історії
української літератури і компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ЕСТЕТИЗМ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ТВОРЧИСТЬ ОСКАРА ВАЙЛЬДА.....	7
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	13
РОЗДІЛ II. ПРИЙОМИ СТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В П'ЄСАХ ОСКАРА ВАЙЛЬДА.....	14
2.1. Оскар Вайльд – автор «салонних» комедій.....	14
2.2. Комічне та його форми у літературі.....	21
2.3. Комедія «Ідеальний чоловік».....	26
2.3.1. Парадокс.....	26
2.3.2. Сатира.....	33
2.4. Засоби створення комічного в п'єсі «Як важливо бути серйозним».....	39
2.4.1. Авторська іронія.....	39
2.4.2. Каламбур.....	47
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	52
РОЗДІЛ III. ГЕРОЇНЯ ЕСТЕТСЬКОЇ ДРАМИ «СОЛОМІЯ» ЯК НОСІЙ ТРАГІЧНОГО	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	75
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81

ВСТУП

Актуальність дослідження. Комічне і трагічне завжди були одним з важливих об'єктів дослідження літературознавства. Безсумнівно, комічне і трагічне становить собою оригінальний, нетиповий погляд, для якого характерне особливе світовідчуття та світосприйняття людей, предметів, явищ – усього, що може входити в сферу інтересу людини. Саме тому впродовж багатьох років проблемі вираження комічного і трагічного у текстах художніх творів приділяється пильна увага з боку літературознавців. У ході еволюції комічного і трагічного з'явився цілий арсенал прийомів та засобів їх створення. Так, кожен письменник мав змогу сформувати власний неповторний стиль та особливу авторську мову. Проблема створення комічного і трагічного ефекту за допомогою різних засобів та прийомів та специфічних особливостей їх реалізації у конкретному творі певного автора знаходиться у центрі наукових інтересів багатьох українських та іноземних дослідників (А.М. Макарян, Ю.Б. Борев, М.М. Бахтін, А. Бергсон, В.Я. Пропп, Р. Ескарпі, А. Кестлер, В. Раскін та ін.).

Отже, актуальність обраної теми визначається загальною спрямованістю літературознавчих досліджень на розгляд особливостей досягнення та репрезентації комічного і трагічного у художніх творах за допомогою різних засобів та прийомів.

До основних засобів та прийомів формування комічного і трагічного ефекту у художньому творі належать порівняння, оксиморон, зевгма, парадокс, перифраз, пародія, метафора, метонімія, гіпербола, антитеза, каламбур, а також інші граматичні та лексико-семантичні засоби.

Історія літературного процесу від античності до ХХ століття характеризується рядом закономірностей, які актуалізуються у кожній історико-культурний період. Серед таких естетико-культурних явищ і, водночас, одним із поширених у творчості багатьох письменників прийомів вираження комічної думки є художній парадокс. У літературі природа

парадоксів, їх функції та особливості досі залишаються недостатньо розкритими. Проблеми парадоксів присвячено роботи багатьох літературознавців (О.В. Ємцев, О.А. Івін, А. Койфре, М. Кларк та ін.), і сьогодні природа парадоксів активно досліджується багатьма науковцями.

При першій згадці про парадокси одразу на думку спадає ім'я всесвітньовідомого талановитого англійського письменника, драматурга,

«принца парадоксів» Оскара Вайльда. Використання цього засобу є особливістю «салонних комедій» письменника.

Незважаючи на те, що сфера комічного наповнена оптимізмом та радістю, де панує піднесений веселий настрій, за своєю природою комічне носить викривальний соціальний характер, концентрує увагу на об'єктивних суперечностях та невідповідностях соціального життя. Змінюються століття, але, як показує історичний досвід, суспільство залишається майже незмінним, зберігаючи усі його негативні риси та вічні проблеми, як от між чоловіком і жінкою, між чеснотами і злодіянням та ін. Англійський письменник помічав усі недоліки суспільства, в якому жив та творив, і не нехтував можливістю викрити та продемонструвати кожному справжній стан речей. Для цього він часто використовував різні засоби, зокрема вище згаданий. Тому парадокси письменника не втрачають своєї актуальності донині та продовжують викликати живий інтерес у читачів. Однак не тільки парадоксами був створений чудовий світ комічного у п'єсах Вайльда. Широкого застосування набув такий засіб, як каламбур. Отож, використовуючи різні засоби та прийоми, Вайльд висловлює своє іронічне ставлення, спрямовує свою авторську сатиру на все, що є аморальним.

Кожна доба вносить свої риси в трагічне і виявляє певні сторони його природи. Трагічний герой – носій чогось, що виходить за межі індивідуального буття: влади, принципу, невної надприродної сили. Трагедія – суворе слово, сповнене безнадії. Воно несе у собі холодний відблиск смерті, від нього віє крижаним холодом. Але подібно до того, як світло і тіні заходу сонця роблять предмети для зору об'ємнішими,

усвідомлення смерті примушує людину гостріше переживати усю чарівність і гіркоту, усю радість і складність буття. І коли смерть поряд, то у цій граничній ситуації яскравіше видно усі фарби світу, його естетичне багатство, його чуттєву чарівність, велич звичного, чіткіше проступають істина і фальш, добро і зло, сам смисл людського існування.

Отже, трагічне розкриває: 1) загибель або тяжкі страждання особистості; 2) невосполнимість для людей її втрати; 3) безсмертні суспільно ціннісні первні, що закладені у неповторній індивідуальності, та їх продовження у житті людства; 4) вищі проблеми буття, суспільний смисл життя людини; 5) активність трагічного характеру по відношенню до обставин; 6) філософськи осмислений стан світу; 7) історично, часово неможливі для розв'язання протиріччя; 8) катарсис (очищення через страждання).

Мета роботи полягає у вивченні засобів створення комічного і трагічного у драматургії Оскара Вайльда. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) дослідити основні аспекти історичного розвитку комічного і трагічного;
- 2) охарактеризувати основні форми вираження комічного і трагічного, особливості їх створення;
- 3) охарактеризувати творчість Оскара Вайльда як автора «салонних» комедій і естетської драми;
- 4) виявити особливості актуалізації засобів вираження комічного як специфічної ознаки комедійних п'єс О. Вайльда і описати індивідуальні авторські прийоми створення комічного ефекту в тексті;
- 5) виявити сутність трагічного в образі Соломії – заглавної героїні естетської драми Вайльда.

Об'єктом дослідження є салонні комедії Оскара Вайльда «Ідеальний чоловік» і «Як важливо бути серйозним» та його естетська драма «Соломія»,

а **предметом** дослідження обрано засоби вираження комічного і трагічного у п'єсах англійського драматурга.

Відповідно до мети та завдань дослідження було використано такі **методи дослідження**: текстові методи, при розгляді засобів у художньому тексті були використані метод дистрибутивного аналізу та описовий метод. Методологічною базою стали праці провідних літературознавців, як зарубіжних, так і вітчизняних.

Практичне значення результатів дослідження можна охарактеризувати можливістю використання основних положень та висновків під час вивчення творчості Оскара Вайльда.

Структура роботи. Робота загальним обсягом 86 сторінок складається зі вступу, 3-х розділів (із відповідними підрозділами) з висновками до кожного з них, загальних висновків, а також списку літератури, який налічує 72 позиції.

ВИСНОВКИ

Ще у добу античності у зв'язку з появою жанру комедії, розпочинається довгий шлях розвитку комічного як особливого способу вираження світогляду. Перші класичні зразки дослідження та спроби трактування комічного були створенні саме у добу Античності. Проблемою особливостей комічного ефекту займалися Платон, Аристотель, Сократ, Цицерон. Упродовж історичного розвитку комічного в літературі сформувалися такі основні форми його вираження: гумор, сатира і, на думку багатьох дослідників, перехідна форма від гумору до сатири – іронія. Різні за своєю природою форми об'єднуються загальною метою комічного. Саме тому предмет осміяння у гумористичному, сатиричному та іронічному творах може бути однаковим: недоліки людського характеру та поведінки, такі як невігластво, марнотратність, брехливість, лицемірство та ін.; різноманітні проблеми соціального характеру і т.п. Відмінність полягає у способах критики певного явища. Так, якщо у гуморі сміх добрий, позбавлений ворожості, то сатира володіє нищівним характером, за якого навіть незначний недолік виглядатиме абсолютно нетерпимим об'єктом осміяння. Іронія як перехідна форма вбирає в себе основні риси попередніх форм комічного, що має знущальний та викривально-заперечний зміст. Прийоми та засоби досягнення комічного ефекту для різних його форм є певною мірою універсальними. Варіація у їх застосуванні залежить від мети та завдань автора комедійного твору, від його стилю та манери письма. Вони є ефективними не тільки у створенні, але й у підсиленні комічного ефекту в художньому творі.

Оскар Вайльд – наслідувач традицій англійської комедії періоду Реставрації, створив витончені, неординарні «салонні комедії», наповнивши їх не стільки англійським, скільки ірландським цікавим та дотепним гумором, викривальною іронією та гострою авторською сатирою. З його

легкої руки були написанні чотири чудові комедійні п'єси: «Віяло леді Віндермір», «Жінка, яка не варта уваги», «Ідеальний чоловік» та «Як важливо бути серйозним». Драматург у черговий раз показав свій багатогранний талант та письменницьку майстерність. Абсолютно різні за своєю природою форми комічного знайшли гармонійне поєднання у комедійних п'єсах англійського драматурга. Вайльд із майстерною легкістю вмщує нерідко в одній і тій же репліці «невинну» авторську іронію та нищівну сатиру та оформлює їх у гумористичному тоні, таким чином демонструє безглуздість та абсурдність тих чи інших явищ, вчинків, думок своїх персонажів тощо.

Серед безлічі визначень, які найчастіше застосовують до особистості Оскара Вайльда – «принц Парадоксів». Така думка цілком виправдана, адже уся його творча спадщина насичена парадоксами. Парадоксальне розкриття образів і ситуацій накладає свій відбиток на всю структуру його комедій, на особливості стилю письма драматурга. Вайльд зриває усі покрови з «таємниць» буржуазного укладу життя. У своїх лаконічних парадоксальних висловлюваннях він розкриває широку панораму соціальних проблем вікторіанської Англії. З уст його персонажів звучать глузливі, часом сміливі зухвалі висловлювання, сповненні іронічного ставлення. Відповідно до природи комічного, у кращих його комедійних п'єсах віднаходимо зразки характерологічного, філософського та іронічного типів парадоксів. Щоб чітко окреслити та підсилити ідею свого парадоксу Вайльд часто-густо вдається до використання повторів, оксиморону, каламбуру, порівнянь, пародіювання, різноманітних оригінальних епітетів.

Серед основних об'єктів розгляду письменника – вади людей, які мають високе соціальне становище у суспільстві. Але їх поважність, багатство чи високі посади не є вагомим аргументом щодо їх відповідності моральним правилам. Еліта створила собі власні моральні еталони. Але сумна практика показує, що «моральність» вищих кіл суспільства цілком аморальна. У їх світі панує зло, обман, корисливість, марнотратство, лицемірство та інші

подібні вади. Вони проникли в усі сфери суспільного життя та створюють там нові негаразди. Вони є причиною виникнення таких проблем, як вірність державі та різним людським чеснотам, проблеми чоловіків та жінок, шлюбу тощо. Парадокси вражають кожного неочікуваністю своєї форми та змісту, адже найчастіше у лаконічному висловлюванні отримують втілення найбільш суперечливі твердження та аргументи, які не відповідають передбачуваній нормі. Саме цей аспект захоплює та дивує читача найчастіше. Окрім того, як відомо, у порівнянні пізнається істина. Так, порівнюючи, співставляючи та протиставляючи різні поняття, автор іронізує над помилковою загальноприйнятою істиною.

Дотепний гумор дає можливість легко сприйняти та переосмислити надзвичайно важливі проблеми. Із цієї причини Вайльд використовує каламбур. Граючись із різними значеннями одного і того ж слова (адже каламбур засновується на омонімії), словосполучення чи навіть ідіоми, автор створює невимушену атмосферу легкості. Тому навіть безжалісна сатира чи гостра іронія завдяки цьому прийому не створює психологічного напруження і сприймається без утруднень.

Оскар Вайльд вважається Орфеєм кінця XIX століття, творчість якого збагатила літературу того часу, надавши їй особливого, досі не відомого нікому, звучання. Письменник вносить нові віяння в драматургію, поступово оживляє її. У «De Profundis» містяться такі рядки: «Я змінював світобачення людей і всі фарби світу; що би я не говорив, що би я не робив – все приводило людей у подив; я взяв драму...та перетворив її в такий ж глибокий особистий спосіб вираження, як вірш чи сонет; одночасно я розширив сферу дії драми та збагатив її новим змістом...» [71]. Оскар Вайльд продемонстрував свій погляд на все, що його оточувало, і без ніякого применшення зобразив у своїй драматургії. Його суспільство мало чимало недоліків. Письменник бачив лицемірство, зраду та інше зло тогочасного буржуазного світу, яке заплуталось у тенетах неправильної та незрозумілої йому застарілої моралі, тому він не нехтував можливістю показати таку

ситуацію світу. Усі ці проблеми знайшли своє втілення у комедійних п'єсах письменника, до яких належать «Віяло леді Віндермір», «Жінка, яка не варта уваги», «Ідеальний чоловік» та «Як важливо бути серйозним». Автор іронізує над вчинками своїх героїв, демонструє парадоксальність усього навколишнього світу, який їх оточує, їхнього світогляду та дій. Нерідко це зображення набуває сатиричного відтінку, і тоді стає зрозумілою безглуздість усього того, що є визнаним та загальноприйнятим у сучасному драматургові суспільстві.

Велике мистецтво завжди є нетерплячим до майбутнього. Воно підганяє життя і завжди прагне до втілення ідеалів вже сьогодні. Те, що Гегель називав трагічною провиною героя, є дивовижною здатністю жити, не пристосовуючись до неідеального світу, а виходячи з уявлень про життя, яким воно могло б бути. Така неузгодженість з оточуючим середовищем має згубні наслідки для особистості: над нею нависають грозові хмари, з яких врешті решт б'є блискавиця – смерть. Однак саме особистість, яка не збирається ні з чим співузгоджуватися, через страждання і загибель відкриває нові горизонти людського буття. Центральною проблемою трагедійного твору є розширення можливостей людини і розрив тих границь, що склалися історично, але стали затісними для героїв. Трагічні герої підривають усталені кордони. Таким є вищий естетичний ідеал, таким є концептуальний висновок, який пропонується всесвітньою історією трагедійного мистецтва.

Одноактна трагедія «Соломія» стала першою англійською символістською драмою. Ця трагедія практично не досліджена у вітчизняному літературознавстві (за винятком поодиноких статей М.Г. Соколянського, М.О. Шевцова, А.О. Лаврової) і продовжує залишатися «камнем спотикання» і для зарубіжних вайльдознавців. Історія Соломії та Іоанна Хрестителя була джерелом натхнення для багатьох митців, однак твором найбільшої художньої сили, заснованим на сюжеті цієї легенди, виявилася усе ж вайльдівська трагедія. Не виводячи розвиток сюжету за

рамки історії, що розказана у Новому Заповіті, Вайльд, тим не менш, по-іншому розставляє акценти, вміщуючи у центр конфлікту фігуру Соломії.

Голос Іоканаана, що періодично доноситься з дна колодязя, не лише стає структуруючим компонентом драми, який об'єднує її в єдине ціле, побічно коментує слова і вчинки героїв, але також і посилює відчуття неминучого фатуму, який наповнює драму. Це відчуття не відпускає читача і глядача до самого фіналу п'єси. Вайльд примушує спостерігати за танцем Соломії, її проханнями, відповіддю Ірода, наперед передбачаючи їх трагічний результат.

Вайльд активно використовує паралелізми, незвичні порівняння і повтори, чим поступово посилює ритмічну напруженість, одночасно посилюючи і контраст між красою і чуттєвістю, поки вони не досягають свого піку у фіналі трагедії. У художній структурі твору безпосередньо переплітаються образи прекрасного і огидного, жорстокого і ніжного, чуттєвого і невинного тощо. Це допомагає передати психологічну напругу і збудженість героїв, а також створює неприродну макабричну атмосферу.

Традиційні романтичні мотиви, доведені до стану перенапруження, набувають у «Соломії» форму трагічних парадоксів. У першу чергу це стосується пристрасті; вона стає чуттєвою. Крім того, героєм трагедії стає жінка – жінка, яка керується лише власними бажаннями, знає, як їх добитися, бере на себе відповідальність за власні вчинки. Тим самим Вайльд зображає у своїй п'єсі нову культурну і суспільну реалію Англії того часу – «Нову Жінку».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович Н.Я. Религия красоты и страдания : О. Уайльд и Достоевский. Санкт-Петербург : Посев, 1909. 88 с.
2. Акимова О.В. Этика и эстетика Оскара Уайльда. Санкт-Петербург. : Алетейя, 2008. 192 с.
3. Акройд П. Последнее завещание Оскара Уайльда. Москва : СЛОВО/SLOVO, 1993. 264 с.
4. Альошина О.М. Комічне та його основні форми вираження в романі Тома Шарпа «Вілт».
URL : http://www.philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_994/content/alyoshina.pdf
5. Аникст А. Оскар Уайльд и его драматургия. Мјсrdf : Искусство, 1960. 164 с.
6. Бальмонт К.Д. Об Уайльде в России. *Уайльд О. Саломея*. Санкт-Петербург. : Азбука-Классика, 1998. 216 с.
7. Бауэр В., Головин С., Дюмотц И. Энциклопедия символов. Москва : АСТ, 1998. 512 с.
8. Безпечний І.П. Теорія літератури. Торонто : Молода Україна, 1994. 304 с.
9. Белза С.И. Вступительная статья. *Уайльд О. Избранное*. Москва : Правда, 1989. С. 5–26.
10. Бобрыкина Т.А. Трагедии О. Уайльда : (К проблеме связи творчества О.Уайльда с романтической традицией) . Ленинград : Наука, 1983. 236 с.
11. Борев Ю.Б. Комическое и художественные средства его отражения. *Проблемы теории литературы*. Москва : Изд-во АН СССР, 1989. С. 298–353.
12. Борев Ю.Б. Основные эстетические категории. Москва : Высшая школа, 1990. 446 с.

13. Брандис Е.П. От Эзопа до Джанни Родари. Москва : Детская литература, 1980. 446 с.
14. Валова О.М. Социальная комедия О. Уайльда? URL : <http://lingvomaster.ru/files/235.pdf>
15. Вербицкая М.В. Литературная пародия как объект филологического исследования. – Тбилиси : Изд-во Тбилисского ун-та, 1987. 166 с.
16. Виноградов В.С. Общие и лексические вопросы. Москва : ЦентрПолиграф, 2004. 164 с.
17. Виноградов В.В. О языке художественной прозы. Москва : Наука, 1990. 360 с.
18. Висоцька Н.О. Література західноєвропейського середньовіччя. Вінниця : Нова книга, 2003. 452 с.
19. Владимирова Н.Г. Условность, созидаящая мир : Поэтика условных форм в современном романе Великобритании. Великий Новгород : Новгородский государственный университет им. Ярослава Мудрого, 2001. 269 с.
20. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка. Москва : Высшая школа, 1977. 332 с.
21. Гегель Г. Эстетика : в 4-х т. Москва : Искусство, 1968-1971. Т. 3. 1971. 676 с.
22. Гордон Я.И. Проблемы взаимодействия литератур. *Межвузовский сборник научных трудов / Тадж. гос. ун-т им. В.И. Ленина, Душанб. гос. пед. ин-т им. Т.Г. Шевченко.* Душанбе : ТГУ, 1982. 223 с.
23. Гром'як Р.Т. Літературознавчий словник-довідник. Київ : Академія, 1997. 752 с.
24. Дьяконова Н.Я., Линецкая Э.Л., Сухарев С.Л. Джон Китс. Стихи и проза. URL : http://www.lib.ru/POEZIQ/KITS/keats0_1.txt_with-big-pictures.html

25. Елистратова А.А. Английский роман эпохи Просвещения. Москва : Наука, 1986. 472 с.
26. Зарубежная литература конца XIX – начала XX века / Под ред. В.М. Толмачёва. Москва : Издательский центр «Академия», 2003. 496 с.
27. Зверев А.М. Портрет Оскара Уайльда. *Уайльд О. Избранное*. Москва : Художественная литература, 1986. С. 3–21.
28. Зелинский Ф.Ф. Религия эллинизма. Томск : Водолей, 1996. 159 с.
29. Иванова А.С. К.Д. Бальмонт – переводчик английской литературы. Санкт-Петербург : Азбука-Классика, 2009. 192 с.
30. Ивин А.А. Логика. Москва : Гардарики, 2002. 352 с.
31. Кисіль А.О. Каламбур та особливості його перекладу з англійської мови на українську. URL : http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Philologia/6_109600.doc.htm
32. Коваков Н.И. Логический словарь-справочник. Москва : Наука, 1991. 720 с.
33. Ковалева О.В. Оскар Уайльд и стиль модерн. Москва : Едиториал УРСС, 2002. 168 с.
34. Коган П.С. Очерки по истории западноевропейских литератур. Москва : Наука, 1981. 412 с.
35. Кривина Т.М. Что знал о красоте Оскар Уайльд. *Газета «Зарубежная литература»*. 2006. № 7. С. 15 –21.
36. Куприянова Е.С. Литературные сказки Оскара Уайльда и сказочно-мифологическая поэтика романа «Портрет Дориана Грея». Великий Новгород : Вече, 2007. 431 с.
37. Курпатов А. Саломея и Оскар Уайльд Романа Виктюка : страх, сладострастие, смерть. Санкт-Петербург : «Триада», 2003. 314 с.
38. Логіка : словник-довідник / авт.-уклад. М.Г. Тофтул. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с. (Серія «Notabene»).
39. Лоленко О.О. Дискусійні проблеми у парадигмі дослідження гри слів. URL : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/novitfilolog/12/86.pdf>

40. Луков В.А., Соломатина Н.В. Феномен Уайльда : Тезаурусный анализ. Москва : Орфей, 2007. 189 с.
41. Матич О. Покровы Саломеи : Эрос, смерть и история. *Эротизм без берегов : сб. статей и материалов / сост. М.М. Павлова*. Москва : НЛЮ, 2004. С. 90–121.
42. Минский Н.М. Идея «Саломеи». *Золотое руно, 1998. №6*. С. 136-148.
43. Мовчан В.С. Категорія «комічне»: сутність, змістовність форм. Естетична міра комічного. URL : <http://westudents.com.ua/glavy/25368-115-kategorya-quotkomchnequot-sutnst-zmstovnst-form-estetichna-mra-komchnogo.html>
44. Наенко М.К. Історія українського літературознавства і критики. Київ : ТОВ ВЦ «Академія», 2010. 520 с.
45. Никонов В.А. Имена персонажей. Ленинград : Наука, 1990. 35с.
46. Ницше Ф. Так говорил Заратустра. Санкт-Петербург : Астрель, 2001. 320 с.
47. Ницше Ф. Человеческое, слишком человеческое. Москва : «Мысль», 1990. 638 с.
48. Образцова А. Г. Волшебник или шут? Театр Оскара Уайльда. Санкт-Петербург : Дмитрий Буланин, 2001. 356 с.
49. Пальцев Н.М. Кавалер зелёной гвоздики. Штрихи к портрету Оскару Уайльда (предисловие). *Уайльд О. Избранные произведения в 2 томах. Том 1*. М. : Республика, 1993. С. 3–16.
50. Палья К. Личины сексуальности / пер. с англ. С. Никитин. Екатеринбург : Издательство Уральского Университета, 2006. 880 с.
51. Померанцева Э.В. Писатели и сказочники : сборник статей. Москва : Советский писатель, 1988. 357 с.
52. Приходько В.К. Выразительные средства языка. Москва : Издательский центр «Академия», 2008. 256 с.

53. Порфирьева Т.А. О. Уайльд и традиции неоромантизма. *Актуальные проблемы зарубежной литературы XX века*. Москва : Наука, 1989. С.121-130.

54. Решетов В. Пьеса О. Уайльда «Саломея» в контексте трактовки библейских образов в других видах искусства. *Взаимодействие литературы с другими видами искусства : XXI Пуришевские чтения : сб. ст. и материалов междунар. конф., 8–10 апреля 2009 г. / Моск. гос. пед. ун-т ; отв. ред. Е.Н.Черноземова ; ред кол. : Н.П. Михальская [и др]*. Москва : Изд-во МГПУ, 2009. С. 68-76.

55. Савельев К.Н. Литература английского декаданса: истоки, генезис, становление : монография. Магнитогорск : Изд-во Магнитогорск. гос. ун-та, 2007. 343 с.

56. Самохіна В.О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 360 с.

57. Соколянський М.Г. Оскар Уайльд : Очерк творчества. Киев.–Одесса : Лыбидь, 1990. 200 с.

58. Сосновская В.Б. Аналитическое чтение. Москва : Высшая школа, 1991. 184 с.

59. Тайц И.Ф. О некоторых особенностях драматургического метода О. Уайльда. *Проблемы англо-американской драматургии конца XIX и первой половины XX века*. Свердловск : Изд-во СГУ, 1999. С. 43-56.

60. Тайц И.Ф. Конфликт и характеры в комедии О. Уайльда «Идеальный муж». *Некоторые вопросы истории и теории зарубежной литературы*. Свердловск : Изд-во СГУ, 2001. С. 51-63.

61. Уайльд О. Женщина, не стоящая внимания : Пьесы / пер. с англ. Н. Дарузес, М. Лорие, О. Холмской. Санкт-Петербург : Азбука-Аттикус, 2012. 320 с.

62. Уайльд О. Саломея : пьесы, поэмы, лирика, стихотворения в прозе / пер. с англ. Е. Андреевой, К. Бальмонта, Н. Гумилева и др. Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2007. 320 с.

63. Уайльд О. Упадок искусства лжи. URL : http://www.lib.ru/WILDE/esse_upadok.txt

64. Ференц Н.С. Основы літературознавства. Київ : Знання, 2011. 431 с. (Вища освіта ХХІ століття).

65. Философский словарь / [под. ред. И. Т. Фролова]. Москва : Политиздат, 1981. 445 с.

66. Чернышевский Н.Г. Возвышенное и комическое. Москва : СоФит, 1999. 584 с.

67. Элман Р. Оскар Уайльд : Биография / Пер. с англ. Л. Мотылева. Москва : КоЛибри, Азбука-Аттикус, 2012. 704 с. (Серия «Персона»).

68. Яшина Е.А. Типология парадоксов в художественном тексте. URL : http://www.zpu-journal.ru/zpu/2007_4/Iashina/34.pdf

69. The Importance of Being Earnest by Oscar Wilde. *ETF Resource Pack for Teachers : Comprehensive Version*. URL : <http://www.english-theatre.de/wp-content/uploads/2012/10/The-Importance-of-Being-Earnest-TeacherPack-Adv-Vers.pdf>

70. Wilde O. An Ideal Husband. URL: <http://www.literaturepage.com/read/an-ideal-husband-2.html>

71. Wilde O. De Profundis. URL : <http://www.litmir.me/br/?b=121040>

72. Wilde O. The Importance of Being Earnest. URL : <https://www.gutenberg.org/files/844/844-h/844-h.htm>